

กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชน
ระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

Creative Online Social Cooperation Strategy Management in Education for
a Private Kindergarten in the Bangkok Metropolitan Area

รุ่งรุจน์ธัน บุนยรักษ์¹, ไพฑูรย์ สินลารัตน์², และ ปองสิน วิเศษศิริ³

Runggrujantan Bunyaraksh¹, Paitoon Sinlarat², and Pongsin Viseshsiri³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการบริหารความร่วมมือ เพื่อพัฒนา
กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนระดับ
อนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ประชากร คือ โรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร
128 แห่ง เครื่องมือ คือ การศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และประเมินความเหมาะสมและ
ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNI

Modified

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของปัญหาการบริหารความร่วมมืออยู่ในระดับมากทุกด้าน
2) กลยุทธ์ที่พัฒนาได้ คือ 2.1) กลยุทธ์มุ่งเปลี่ยนแปลงสู่ยุคร่วมสร้างคุณค่าสังคมออนไลน์ทางการศึกษา
2.2) กลยุทธ์ร่วมบูรณาการสร้างและใช้แผนการใช้สังคมออนไลน์อย่างมืออาชีพ และ 2.3) กลยุทธ์ร่วม
ยกระดับความรู้ทะลุมิติความแตกต่างของบุคคล

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือ / สังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ / สังคมออนไลน์ในโรงเรียน
เอกชนระดับอนุบาล

Article Info: Received 16 August, 2017; Received in revised form 31 August, 2018; Accepted 7 March, 2019

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อีเมล: archarnroj@live.com
Ph.D. Candidate in Education Management Division, College of Educational Sciences, Dhurakij Pundit University
Email: archarnroj@live.com

² ศาสตราจารย์ กิตติคุณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อีเมล: paitoon@dpu.ac.th
Emeritus Professor, Dhurakij Pundit University Email: paitoon@dpu.ac.th

³ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อีเมล: v.pongsin@gmail.com
Lecturer in Department of Educational Policy, Management and Leadership, Division of Educational Administration,
Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: v.pongsin@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to 1) investigate the current and potential problems of cooperation management, 2) develop creative online social cooperation strategy management in education for a private kindergarten in the Bangkok Metropolitan area. Mixed methods research was conducted and the population of this research consisted of 128 private kindergarteners in Bangkok. The data collection instruments used were questionnaires, in-depth interviews and the strategic evaluation form of feasibility and appropriateness. The data were analyzed in terms of content analysis, frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and PNI Modified

The results of this study indicated that 1) despite the high level of the current and potential problems of cooperation management, the main potential problem was allowing parents' participation in the cooperation management aspect; 2) the creative online social cooperation strategy consists of: 2.1) the co-creation of value through social media, 2.2) the co-creation of integrating the plan and implementation effectively, 2.3) rapid knowledge co-creation through heterogeneous interaction.

KEYWORDS: COOPERATION STRATEGY MANAGEMENT / CREATIVE ONLINE SOCIAL / ONLINE SOCIAL IN PRIVATE KINDERGARTEN

บทนำ

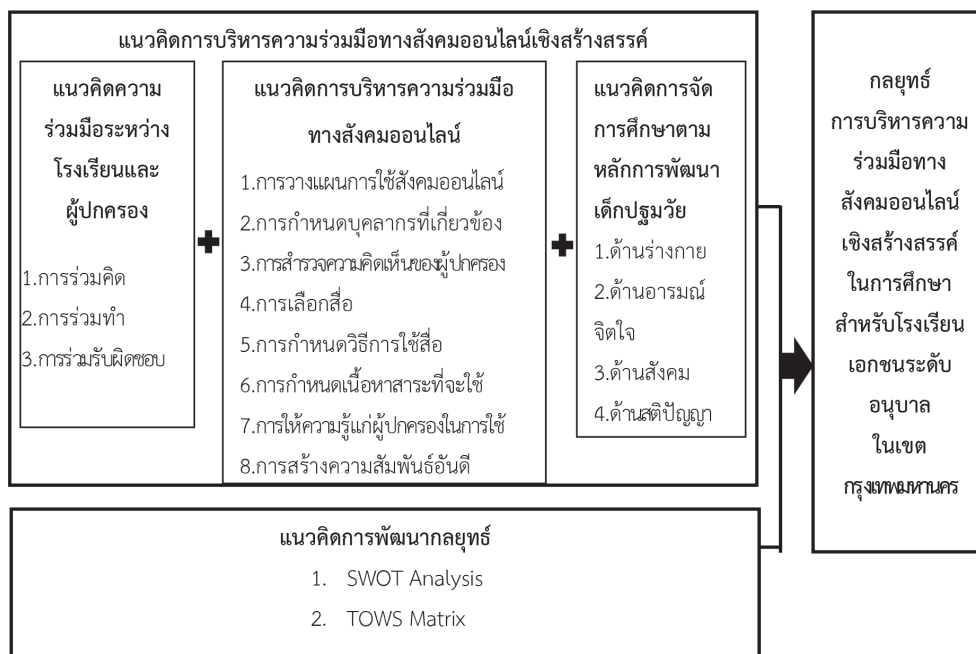
ปัจจุบัน สังคมออนไลน์นับเป็นเครื่องมือสำคัญของโรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและในการพัฒนาตนเอง เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีคลื่นลูกใหม่ ทำให้การเชื่อมโยงและการตอบโต้ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลเป็นไปอย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น (เบญญาภา ฐิตวัฒนาคุณ, 2552) เครื่องมือสื่อสารยังทันสมัยยิ่งทำให้การสื่อสารบนโลกออนไลน์ขยายตัวแบบไร้ขีดจำกัด (ภาสกร จิตไคร์ครวญ, 2553) สำหรับโรงเรียนเอกชนและยิ่งเป็นในระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองมักจะเป็นคนรุ่นใหม่มีความสนใจในเทคโนโลยีใหม่ ๆ และให้ความสนใจกับก้าวแรกของการเข้าสู่การเรียนรู้ของบุตรหลาน จึงให้ความสนใจกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น ใช้เวลาอยู่หน้าคอมพิวเตอร์มากขึ้น ดูโฆษณาบ่อยลง ทำให้สังคมออนไลน์นับวันก็ยังมีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทุกวันนี้ผู้ปกครองและบุคคลต่าง ๆ ได้นำสังคมออนไลน์มาใช้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น ผู้ปกครองก็สามารถโน้มน้าว

ความคิดและความรู้สึกของผู้ปกครองอื่น ๆ ให้เห็นคล้อยตามได้ด้วยการเล่าหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กลายเป็นสังคมออนไลน์ระหว่างผู้ปกครองขึ้น โรงเรียนก็จะเกิดความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบหากเป็นเรื่องทางลบ ที่ส่งผลต่อชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และการดำเนินกิจการของโรงเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หากผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเชิงบวกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ โรงเรียนจะได้รับประโยชน์จากการแนะนำ เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ และสร้างการเป็นที่ยอมรับให้แก่โรงเรียน

หากโรงเรียนเป็นผู้เริ่มต้นพัฒนาสังคมออนไลน์ขึ้นเองด้วยความร่วมมือของผู้ปกครอง ก็จะเกิดสังคมออนไลน์ที่เป็นประโยชน์กับทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองได้ประโยชน์จากการมีข้อมูลทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในการเลี้ยงดูและพัฒนาบุตรหลานให้ถูกต้องตามหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนั้น การที่โรงเรียนจะทำให้เกิดการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในปัจจุบัน โดยไม่ปล่อยให้การใช้สังคมออนไลน์ถูกผูกอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้ปกครองกันเอง หากแต่โรงเรียนควรร่วมมือกับผู้ปกครองสร้างสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ เป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียนสู่ผู้ปกครองที่เข้าร่วมในสังคมออนไลน์ที่ให้โอกาสโรงเรียนในการสร้างคุณค่าทางการศึกษาที่แท้จริง โดยโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมเพื่อการสื่อสารข้อมูลของโรงเรียนและข้อมูลที่มีคุณค่าทางการศึกษาให้แก่ผู้ปกครอง หากโรงเรียนได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แนวคิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 2) แนวคิดการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์ 3) แนวคิดการจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย 4) แนวคิดการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ และ 5) แนวคิดการพัฒนากลยุทธ์ ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

ความร่วมมือทางสังคมออนไลน์ หมายถึง การดำเนินการผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการสื่อสารกันทางสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ในงานวิจัยนี้ความหมายของคำว่า “ความร่วมมือ” จึงตรงกับ “การมีส่วนร่วม” โดยการอ้างอิงจากพจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ของ NectecLexitron Dictionary En –Th ที่ได้แปลศัพท์ภาษาอังกฤษ คำว่า Cooperate (ร่วมมือ) และคำว่า Participant (ส่วนร่วม) ไว้เหมือนกันใช้แทนกันได้ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ เลือกใช้คำว่า “ความร่วมมือ” เพื่อสะท้อนให้เห็นความร่วมมือกันของโรงเรียนกับผู้ปกครองซึ่งน่าจะเป็นคำที่ทำให้เห็นพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมได้ชัดเจนกว่า อย่างไรก็ตาม มักพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมมากกว่า อาจเป็นเพราะคำนี้ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

กระบวนการร่วมมือ (Co-ordinating process) มี 3 แบบ คือ 1) กระบวนการร่วมคิด (Thinking process) 2) กระบวนการร่วมทำ (Implementing process) และ

3) กระบวนการร่วมรับผิดชอบ (Accountability process) (กิตติ กรทอง, 2552; ธนสาร บัลลังก์ปัทมา, 2551; ประสาร พรหมณา, 2553; พงษ์พันธ์ แก้วทางค์, 2550; ศุภชัย ธรรมวงศ์, 2551; อุทัย บุญประเสริฐ, 2543; Cohen & Uphoff, 1980)

แนวคิดการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์

สังคมออนไลน์นั้น จำเป็นต้องกล่าวถึงการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเวปไซด์ไวด์เว็บ เนื่องจากการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานสามประการหลัก ๆ ได้แก่ ตัวกลางคอมพิวเตอร์ (หรือตัวกลางประเภทอื่น ๆ) เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และระบบเวปไซด์ไวด์เว็บ ซึ่งขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ (วัฒน ภูวทิศ, 2557)

คันธรา ฉายาวงศ์ (2555) กล่าวว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง กลุ่มผู้คนผู้ใช้สื่อออนไลน์ที่เข้ามาร่วมตัวกันเพื่อแบ่งปันสิ่งที่สนใจ แบ่งปันรูปภาพและคลิปวิดีโอ บอกเล่าข้อมูล แสดงข้อความ หรือสนทนาร่วมกันผ่านทางเครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) ฯลฯ หากเกิดการให้ข้อมูลผิดพลาดอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อโรงเรียนได้ ปัญหาที่น่าคิด คือ ผู้ปกครองจะเลือกใช้และเลือกเชื่อสังคมออนไลน์ระหว่างกันเองหรือสังคมออนไลน์ที่มีฝ่ายโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มและเข้าร่วมด้วย จะมีการบริหารจัดการให้เกิดสังคมออนไลน์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างไร โดยเฉพาะจะอย่างไรให้สังคมออนไลน์นี้เป็นเชิงสร้างสรรค์ จากความหมายและความสำคัญของสังคมออนไลน์ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง พื้นที่สาธารณะที่มีการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลโดยมีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง เพื่อร่วมกันทำกิจกรรม แบ่งปันข้อมูลผ่านทางเครือข่ายสังคมอย่างสร้างสรรค์ โดยคำว่า “สร้างสรรค์” ที่ต่อท้ายนี้หมายถึง การทำให้เกิดหรือสร้างให้มีขึ้น เช่น สร้างสรรค์ความสุข ความเจริญให้แก่สังคมและหมายถึง มีลักษณะริเริ่มในทางดี เช่น ความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) ทำให้โรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์และเป็นผู้ดูแลระบบการสื่อสารต่าง ๆ จะต้องคิดหาวิธีการในการบริหารความร่วมมือ โดยต้องร่วมมือผ่านการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบนั่นเอง อย่างไรก็ตามความหมายของคำว่าสร้างสรรค์ในงานนี้จะกว้างกว่าที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากจะเป็นการเจาะจงว่าเป็นการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยและหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กระยะแรก ที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างครอบคลุม อันได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาคุณธรรม และเสริมบุคลิกภาพที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุขและมีความพร้อมในการเรียนรู้ในขั้นต่อไปตามศักยภาพแห่งตน (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) แนวคิดและปรัชญาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยพัฒนามาเรื่อย ๆ ตั้งแต่สมัยอริสโตเติลและพัฒนาเรื่อยมา ซึ่งแนวคิดที่โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ใช้ในปัจจุบัน (สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย, 2544) ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist Education) 2) การศึกษาออลดอร์ฟ (Waldorf Education) 3) การจัดการศึกษาแบบมอนเตสซอรี (Montessori Education) 4) การจัดการศึกษาแบบเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia Approach) 5) การจัดการศึกษาแบบวิถิพุทธ ส่วนหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัยเริ่มจากโรงเรียนและผู้ปกครองต้องเข้าใจความหมายของพัฒนาการของเด็ก (Child development) หมายถึง กระบวนการหรือลำดับขั้นตอนที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก ตลอดระยะเวลาที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กทารกที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้กลายเป็นบุคคลที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (สิริมา ภิญโญนันต์พงษ์, 2545)

สรุปแนวคิดการจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ โรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้เด็กได้มีพัฒนาการที่ดีทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผู้วิจัยจึงได้ใช้การพัฒนา 4 ด้านนี้ มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย โดยกำหนดให้สังคมออนไลน์จะเป็นสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ได้ก็ด้วยการบูรณาการการให้หรือเผยแพร่ความรู้ตามแนวคิดการจัดการศึกษาตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัยไปใน การสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์นั่นเอง

แนวคิดการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์

แนวคิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองที่จะนำมาบูรณาการกับแนวคิดการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์ และแนวคิดการจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อที่จะพัฒนาไปสู่แนวคิดการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์นั้น คือ

การร่วมคิด การร่วมทำ และการร่วมรับผิดชอบ และเมื่อนำแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย และหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัยมาบูรณาการกันก็จะได้เป็นแนวคิดความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์

การทบทวนวรรณกรรมการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์ พบว่า มีองค์ประกอบของ การบริหารทั้งหมด 8 งาน คือ 1) การวางแผนการใช้สังคมออนไลน์ 2) การกำหนดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง 4) การเลือกสื่อ 5) การกำหนดวิธีการใช้สื่อ 6) การกำหนดเนื้อหาสาระที่จะใช้ 7) การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ในการใช้ และ 8) การสร้างความสัมพันธ์อันดี (กัลยา แม้นมินทร์, 2551; กิดานันท์ มลิทอง, 2548; นพรุจ ศักดิ์ศิริ, 2550; Cakir, 2012; Chaemcoy, 2017; Kaplan & Haenlein, 2010; The Parent Institute, 2014)

แนวคิดการพัฒนากลยุทธ์

การพัฒนากลยุทธ์นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) การตรวจสอบสภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และ 4) การประเมินผลและควบคุม โดยที่องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน (Wheelen & Hunger, 2004) วิธีการที่ง่ายที่สุดใน การตรวจสอบสภาพแวดล้อมคือ SWOT Analysis ซึ่งก็คือการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาสและภาวะคุกคาม และสภาพแวดล้อมภายในเพื่อหา จุดแข็งและจุดอ่อน การวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ทราบสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อวางแผน พัฒนางค์กร การกำหนดกลยุทธ์ทำได้โดยใช้ตาราง TOWS Matrix เชื่อมโยงผลการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกมิติ ที่ส่งผลทำให้ได้กลยุทธ์ที่ตรงประเด็น และท้าทายต่อการพัฒนาศักยภาพในเชิงรุกขององค์กร

งานวิจัยเรื่องนี้จึงเลือกใช้วิธีการ SWOT Analysis ในการสร้างกลยุทธ์ และกำหนด กลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่เหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิด องค์ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (ยกร่าง) กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 1 และนำเสนอร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 2

ขั้นตอนที่ 7 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 8 ปรับปรุงร่างกลยุทธ์ ฉบับที่ 2 และนำเสนอกลยุทธ์ ฉบับสมบูรณ์

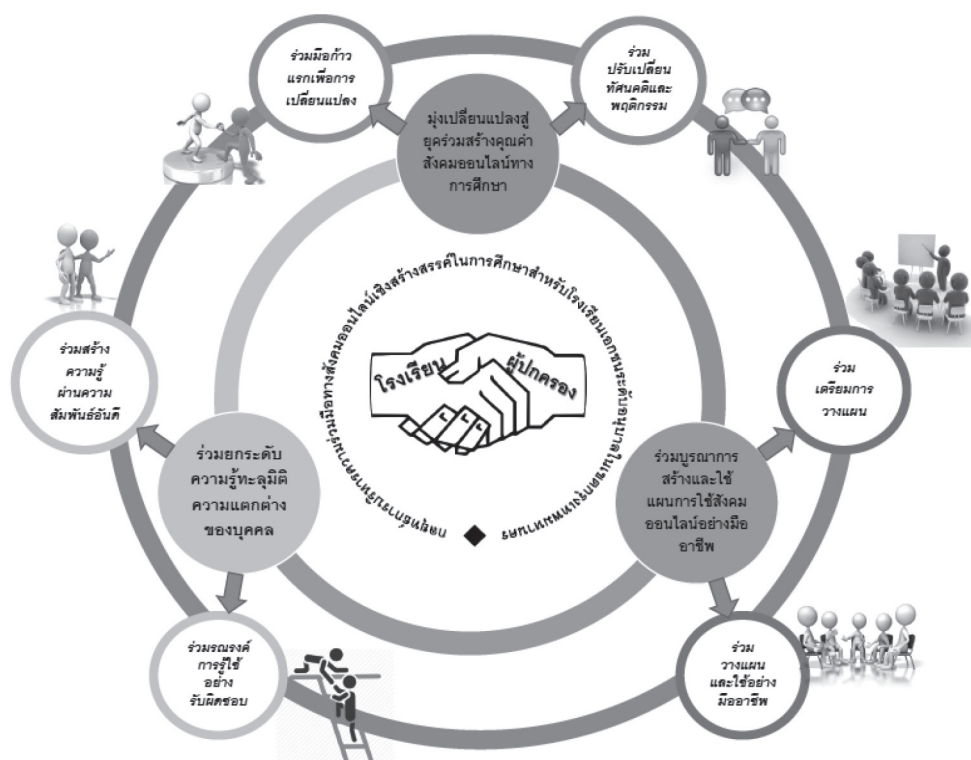
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 128 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของปัญหาการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ด้านการปฏิบัติตามแผนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ด้านการวัดและประเมินผลแผนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการจัดเวลาในการให้ผู้ปกครองเข้าร่วมบริหารจัดการ ด้านการสร้างความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับผู้ปกครอง และด้านการให้ความรู้ทางเทคนิคในการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับผู้ปกครอง

2. กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์มุ่งเปลี่ยนแปลงสู่ยุคร่วมสร้างคุณค่าสังคมออนไลน์ทางการศึกษา 2) กลยุทธ์ร่วมบูรณาการสร้างและใช้แผนการใช้สังคมออนไลน์อย่างมืออาชีพ และ 3) กลยุทธ์ร่วมยกระดับความรู้ทะลุมิติความแตกต่างของบุคคล ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษา
สำหรับโรงเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาสำหรับโรงเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง 13 วิธีดำเนินการ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 กลยุทธ์มุ่งเปลี่ยนแปลงสู่ยุคร่วมสร้างคุณค่าสังคมออนไลน์ทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 4 วิธีดำเนินการ ดังนี้

กลยุทธ์รองที่ 1.1 กลยุทธ์ร่วมมือก้าวแรกเพื่อการเปลี่ยนแปลง

วิธีดำเนินการ

1.1.1 จัดทำแบบสำรวจความต้องการในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปกครองและบุคลากร

1.1.2 ระดมความคิด (Brainstorm) ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ในการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาปรับใช้กับบริบททางการศึกษา เช่น ร่วมมือกับภาคเอกชนในการใช้ระบบคัดกรองการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

กลยุทธ์รองที่ 1.2 กลยุทธ์ร่วมปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม

วิธีดำเนินการ

1.2.1 สร้างวินัยในการเข้าถึงและใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

1.2.2 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างรู้เท่าทัน เช่น ใช้สื่อเพื่อสื่อสารวิธีการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของบุตรหลาน

กลยุทธ์หลักที่ 2 กลยุทธ์ร่วมบูรณาการสร้างและใช้แผนการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมืออาชีพ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 4 วิธีดำเนินการ ดังนี้

กลยุทธ์รองที่ 2.1 กลยุทธ์ร่วมเตรียมการวางแผน

วิธีดำเนินการ

2.1.1 สำรวจทรัพยากรทั้งในด้านงบประมาณ สื่อเทคโนโลยีและบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ

2.1.2 จัดสรรงบประมาณและจัดซื้อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการใช้งาน ตั้งผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง

กลยุทธ์รองที่ 2.2 กลยุทธ์ร่วมวางแผนและใช้อย่างมืออาชีพ

วิธีดำเนินการ

2.2.1 ร่วมกันวางแผนในการใช้ เช่น การกำหนดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้ปกครองที่มีอิทธิพล (Opinion leader) ต่อผู้ปกครองกลุ่มอื่น ๆ ในการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ

2.2.2 ร่วมกันติดตามผลการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสม่ำเสมอเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการใช้สื่อที่เหมาะสม

กลยุทธ์หลักที่ 3 กลยุทธ์ร่วมยกระดับความรู้ทักษะภูมิปัญญาความแตกต่างของบุคคล
ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 5 วิธีดำเนินการ ดังนี้

กลยุทธ์รองที่ 3.1 กลยุทธ์ร่วมสร้างความรู้ผ่านความสัมพันธ์อันดี

วิธีดำเนินการ

3.1.1 สร้างข้อตกลง ระเบียบในการใช้งานสังคมออนไลน์ระหว่างโรงเรียนและ
ผู้ปกครองเช่น การระบุระดับความสำคัญเร่งด่วนของเนื้อหาช่วงเวลาในการสื่อสาร เป็นต้น

3.1.2 จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยจัดกิจกรรม
บูรณาการสื่อกับคน ให้มีความสมดุลทั้งในการสื่อสารสังคมออนไลน์และการสื่อสารแบบ
ตัวต่อตัว

กลยุทธ์รองที่ 3.2 กลยุทธ์ร่วมรณรงค์การใช้สื่ออย่างรับผิดชอบ

วิธีดำเนินการ

3.2.1 จัดทำสื่อวิธีการใช้ที่ถูกต้องเหมาะสมและเผยแพร่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับ
ทราบเพื่อปฏิบัติตาม

3.2.2 พัฒนาครูให้สามารถพัฒนาคู่มือสำหรับให้ความรู้กับผู้ปกครอง ทั้งนี้ควรให้มี
การวิจัยและพัฒนา นำงานวิจัยมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้ง 4 ด้าน
ตามหลักการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย รวมถึงควรมีการประเมินผล ก่อน-หลัง การนำคู่มือ
ไปใช้ด้วย

3.2.3 จัดการเฝ้าระวังให้มีการใช้ที่ถูกต้องเหมาะสม

ข้อสรุป คือ สภาพปัจจุบันของปัญหาการบริหารความร่วมมืออยู่ในระดับมากทุกด้าน
และ ในการพัฒนากลยุทธ์ได้ทำ SWOT Analysis พบว่า จุดแข็ง คือ ด้านการเผยแพร่ความรู้
ความเข้าใจในการจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัย และด้านการร่วมคิด จุดอ่อน
คือ ด้านการร่วมทำ ด้านความเข้าใจในการจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ
ด้านการร่วมรับผิดชอบ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า โอกาสของโรงเรียน คือ ผู้ปกครอง
ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี สังคมส่วนใหญ่สื่อสารทางสังคมออนไลน์ ภาครัฐ
มีการส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย ภาคเอกชนมีการแข่งขันและพัฒนาทางด้านสื่อ

ออนไลน์มีเทคโนโลยีให้เลือกใช้มากขึ้น ส่วนอุปสรรคของโรงเรียน คือ ความแตกต่างทางด้านอายุและการศึกษามีผลต่อการปรับตัวของบุคลากรและการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้นโยบายและกฎหมายใหม่เกี่ยวกับ ICT ยังไม่ชัดเจนมีผลต่อการนำไปปฏิบัติ และการคุกคามจากไวรัสคอมพิวเตอร์ จากนั้นวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อพัฒนากลยุทธ์และนำร่างกลยุทธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จึงได้กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์

โรงเรียนยังขาดการวางแผนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนควรทำอย่างเป็นระบบ จึงจะเป็นแผนที่ดีและสามารถนำไปใช้ได้ง่าย เพื่อให้เกิดผลตามแผนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2543) กล่าวว่า การวางแผนที่เป็นระบบ มีขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมการไปจนถึง การวางแผนการนำไปใช้ การควบคุมติดตามการใช้ การวัดและประเมินผลควรทำอย่างเป็นระบบ และผลการวิจัยพบว่า ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนั้น โรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมเท่าที่ควร ทั้งในด้านการร่วมคิดและการร่วมทำ ซึ่งปัญหาเรื่องการที่โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการร่วมคิดและร่วมทำนั้นพบว่ามีหลายสาเหตุ แต่สาเหตุหลัก ๆ คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีทัศนคติว่า การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำจะสร้างความยุ่งยากในการทำงานของโรงเรียน

2. กลยุทธ์การบริหารความร่วมมือทางสังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์

กลยุทธ์มุ่งเปลี่ยนแปลงสู่ยุคร่วมสร้างคุณค่าสังคมออนไลน์ทางการศึกษา เป็นกลยุทธ์ที่เน้นในเรื่องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและ

ผู้ปกครองในการใช้สังคมออนไลน์ทางการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการร่วมทำเป็นเรื่องที่มีความต้องการจำเป็นที่สุด อย่างไรก็ตามการจะเกิดการร่วมทำได้จำเป็นต้องมีการคิด หรือ การวางแผนก่อน และหลังจากนั้นเมื่อนำแผนไปปฏิบัติก็คือ การร่วมลงมือทำตามแผน และแน่นอนที่ควรจะต้องมีการร่วมรับผิดชอบในสิ่งที่ร่วมคิด ร่วมทำด้วย ซึ่งตรงกับหลักการของการมีส่วนร่วม (กิตติ กรทอง, 2552; ธนสาร บัลลังก์ปัทมา, 2551; พงษ์พันธ์ แก้วหาวงษ์, 2550) กลยุทธ์หลักกลยุทธ์นี้เปรียบเสมือนการเริ่มต้นก้าวแรกของการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งการจะทำได้ก็จำเป็นจะต้องให้ทั้งสองฝ่ายมีความเชื่อในสิ่งเดียวกัน นั่นคือเชื่อว่า สังคมออนไลน์เชิงสร้างสรรค์จะสามารถช่วยให้เกิดผลที่ดีทางการศึกษาต่อผู้เรียนและเป็นการพัฒนาความรู้ที่ถูกต้องให้กับผู้ปกครองด้วย เพื่อให้เกิดความเชื่อเหมือนกัน จึงต้องมีการสร้างหรือปรับทัศนคติในเรื่องเดียวกันให้เป็นไปในทางเดียวกัน เมื่อปรับทัศนคติได้พฤติกรรมก็จะปรับเปลี่ยนไปตาม

กลยุทธ์ร่วมบูรณาการสร้างและใช้แผนการใช้สังคมออนไลน์อย่างมืออาชีพ คือ การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกันวางแผนในส่วนต่าง ๆ ตั้งแต่การวางแผนเรื่องบุคลากร วางแผนงบประมาณ เพื่อให้สามารถนำแผนไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน เพื่อให้แผนมีความชัดเจน ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ โดยแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ.2557-2561 ได้สรุปไว้ว่า แนวทางการพัฒนาด้าน ICT แบบบูรณาการเป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืนและสามารถตอบโจทย์ในเรื่องธรรมาภิบาลที่ดี (Good governance) ซึ่งเป็นแนวคิดอันเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากล ในขณะเดียวกันแนวทางการพัฒนาตามแผนและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศในปัจจุบัน ต่างก็ตั้งเป้าหมายมุ่งสู่การบูรณาการเป็นสำคัญ ซึ่งรวมถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การยกระดับการพัฒนา e-Government ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้าน ICT ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และแผนแม่บท ICT ของประชาคม ASEAN

กลยุทธ์ร่วมยกระดับความรู้ทะลุมิติความแตกต่างของบุคคล เป็นกลยุทธ์ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเชิงสร้างสรรค์ ก่อเกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ.2557-2561 ที่ได้กล่าวถึงการให้

ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยการสนับสนุนการรับรู้ข่าวสารของประชาชน การส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้และทักษะในการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจารณญาณ และรู้เท่าทัน ให้มีความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีเข้าไปสนับสนุนการพัฒนา ในภาคส่วนต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. กลยุทธ์หลักที่โรงเรียนควรจะเร่งดำเนินการคือ กลยุทธ์ร่วมยกระดับความรู้ทักษะ ความแตกต่างของบุคคลโดยการเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนา เด็กปฐมวัยให้ผู้ปกครองทราบ และนำไปสู่การปฏิบัติ

ผลวิจัยพบว่า ผู้ปกครองยังขาดความเข้าใจการจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ความรู้ให้ผู้ปกครองเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง เพราะเด็กปฐมวัยต้องได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ ด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทั้งขณะที่อยู่ในโรงเรียนและขณะที่ยอยู่นอกโรงเรียน ทั้งนี้ต้องเน้นที่ความหลากหลายในการเผยแพร่ที่น่าสนใจ เช่น การใช้แอปพลิเคชันในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง การใช้งานวิจัยหรือหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ เป็นต้น

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรตั้งกลุ่มสื่อสังคมออนไลน์เพื่อใช้ในการสื่อสารร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยการใช้ช่องทางที่หลากหลาย และผู้บริหารควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลระบบ

ผลการวิจัยพบว่า หากโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มตั้งกลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปกครองสนใจที่จะเข้าร่วมและจะร่วมแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 90.53 และผู้ปกครองต้องการให้ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบดูแลระบบ ร้อยละ 62.10 โดยผู้บริหารควรจัดเวลาในการสื่อสาร และข้อตกลงในการสื่อสารให้ชัดเจน เช่น ช่วงเวลาในการตอบข้อคำถาม นอกจากนั้นผู้บริหารควรบริหารจัดการ โดยกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบแยกย่อยออกไป เช่น เรื่องใดใครสามารถให้ข้อมูลได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในรูปแบบวิจัยและพัฒนาโดยการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและมีการประเมินผล งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในเชิงทฤษฎี ซึ่งข้อค้นพบคือกลยุทธ์ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ ในการศึกษารั้วต่อไปควรศึกษาโดยการนำกลยุทธ์ไปนำร่องใช้ในการบริหารความร่วมมือดังกล่าว

2. ควรศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการใช้สังคมออนไลน์ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมีปัญหา กล่าวคือ โรงเรียนมีการเผยแพร่ความรู้มากแต่ผู้ปกครองกลับมีความเข้าใจในสิ่งที่เผยแพร่ น้อย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา มั่นมินทร์. (2551). *การบริหารจัดการเทคโนโลยีโรงเรียน: คู่มือสำหรับผู้บริหาร*.

ปทุมธานี: โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีศูนย์เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.

กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์

กิตติ กรทอง. (2552). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพมหานคร*.

คันธิดา ฉายาวงศ์. (2555). *การสื่อสารที่ไม่สร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2551). *บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา*. *The City Journal*, 4(85), 30

นพรุจ ศักดิ์ศิริ. (2550). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*

- (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เบญญาภา จิตต์วัฒนาคุณ. (2552). *การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรธุรกิจ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร พรหมณา. (2553). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. สืบค้นจาก <http://trang.nfe.go.th/alltis16/UserFiles/Pdf/wijaiman.pdf>
- พงษ์พันธ์ แก้วหาวงค์. (2550). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อำเภอหนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ภาสกร จิตรไคร้ครวญ. (2553). *เทคโนโลยีของสื่อใหม่และการนำเสนอตัวตนต่อสังคมกับพฤติกรรมสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม่ไก่.
- วัฒน์ ภูวทิศ. (2557). *การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์. วารสารศรีนครินทร์: วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(12), 206-217.
- ศุภชัย ธรรมวงศ์. (2551). *การพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลบนเว็บไซต์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. แม่ฮ่องสอน: สิ้นชนะกาญจกัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. (2544). *นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2545-2549*. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินแนวใหม่เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *กลุ่มสัมพันธ์และการบริหารทีมงานที่มีประสิทธิภาพ*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Cakir, R. (2012). Technology integration and technology leadership in schools as learning organizations. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 11(4), 273-282.

Chaemcoy, S. (2017). An investigation of Thai principals' technology leadership and understanding of mobile technology in education: Apply the TPACK framework. *Advanced Science Letters*, 23(2), 1134-1139.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Rural development participation: Concept and measures for project design implementation and evaluation*, Rural development committee center for international studies. New York: Cornell University.

Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.

The Parent Institute. (2014). *5 Great ways school can use Social Media to Engage Parent & Family*. Retrieved from <http://www.parent-institute.com/reports-for-delivery/etips-bonus.pdf>

Wheelen T. L. & Hunger D. J. (2004). *Strategic management and business policy* (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.